

колективу, орієнтуватися в нормах й етиці трудових відносин; презентувати та поширювати інформацію про результати (продукти) власної економічної діяльності та діяльності колективу.

Отже, гострою проблемою залишається недосконалість науково-методичного забезпечення підготовки майбутніх економістів, що включає оновлення як змістового, так і процесуального компонентів педагогічного процесу. Розв'язання цієї проблеми вимагає кропіткої роботи щодо розроблення державних стандартів європейського рівня на основі накопичення компетенцій, зокрема підприємницької, упровадження у навчально-виробничий процес інноваційних педагогічних та інформаційних технологій, системи об'єктивного оцінювання результатів навчання майбутніх економістів і рівня професійної компетентності випускників.

Література:

1. Прищеп С.М. Сутність та зміст поняття «підприємницька компетентність» / С.М. Прищеп // *Young Scientist*. – 2016. – № 5. – С. 367-370.

2. Проценко О. Підприємницькі уміння як складник життєвої компетентності учнів професійно-технічних навчальних закладів / О. Проценко // *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. – 2013. – Вип. 30 (83). – С. 298-301.

ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНИХ І ПРАВОВИХ АСПЕКТІВ У ПРАЦЯХ ВЧЕНИХ СТАРОДАВНЬОЇ ГРЕЦІЇ І СТАРОДАВНЬОГО РИМУ

Курденко О.В.

Харківський національний університет радіоелектроніки

Хоч яка заслуга великих вчених-економістів епохи капіталізму [1], уважне вивчення праць економістів Стародавньої Греції показує, що фактично основні, фундаментальні положення і поняття економічної науки і підприємництва були сформульовані ще Ксенофонтом, Платоном і Аристотелем. А правові аспекти підприємництва, розроблені в Древньому Римі, фактично становлять основу законодавства про власність сучасних країн. У цьому контексті треба відзначити цікаві і самобутні дослідження підприємництва та висновки, зроблені Коганом А.Ф. в статті [2].

Метою доповіді став аналіз основних її положень.

У статті відзначається, що найбільш ранні праці, які торкалися проблеми підприємництва, дійшли до нас із Стародавньої Греції. Одним з перших прагматично підійшов до підприємництва Ксенофонт (430-355 рр. до н.е.), котрий в своєму діалозі «Ойкономія» («про домашнє господарство» або на мові автора оісопотія, звідси назва сучасної науки «економіка») розглянув раціональне приватне рабовласницьке господарство. Ксенофонт звернув увагу на таку мету підприємницької діяльності, як підвищення вартості майна: ціна

землі зростає, якщо за нею доглядати. Такий підхід неявно мав на увазі ставлення до земельної власності як до капіталу.

Традиція теоретичного осмислення економічної практики також вперше з'явилася в античній Греції. Платон (427-347 рр. до н.е.) ставився до підприємництва критично і засуджував його. В ідеальній державі Платона, покликаному контролювати всіх громадян, спрага наживи, шанування срібла і золота порушували його спокій і порядок. Послідовники платонівської етики і сьогодні розглядають приватний бізнес і підприємництво як «неминуче зло» і солідаризуються з його основною ідеєю про роль держави.

Для учня Платона Аристотеля (384-322 рр. до н.е.) ідеалом було напівнатуральне сімейне рабовласницьке господарство. Від ведення домашнього господарства він відрізняв вміння наживати стан; необмежену прагнення до наживи і накопичення грошей Аристотель засуджував. Найбільш вигідним він вважав торгівлю, але критикував фінансове підприємництво, що мала в ту епоху форму лихварства. Аристотель одним з перших вказав таку підприємницьку стратегію, як встановлення монополії і привів красномовні приклади.

Економічними поглядами письменників і філософів Стародавнього Риму (Варрона, Цицерона, Сенеки і інших) притаманний також суто прагматичний характер. Головним об'єктом їх роздумів були раціональні способи ведення господарства. Велику увагу вони приділяли власності, якій відводилося вирішальне місце в господарському житті. Власність мислилася, перш за все, як правове поняття і прецеденти, пов'язані з нею при здійсненні актів купівлі / продажу, послужили для розробки римського права. У свою чергу, римське право і його поняття (власність, договір, угода і т.д.) стали основою сучасного господарського права в більшості розвинених країн. Юристи Стародавнього Риму остаточно сформулювали поняття природного права (*jus naturale*) як комплексу невід'ємних прав, обумовлених природою людини, не залежно від обставин.

Майже через дві тисячі років філософи і економісти Західної Європи використовують принципи природного права для захисту свободи підприємницької діяльності.

Стародавні римляни збагатили і сучасну ринкову лексику. Бога торгівлі вони називали Меркурій, купців – «Меркатор». Звідси походять сучасні підприємницькі терміни «меркантилізм», «маркет», «маркетинг», «мерчендайзинг».

Стародавня Греція (перш за все, Афіни) і Стародавній Рим були товариствами з розвинутою демократією, які забезпечували певну свободу і захист підприємницької діяльності.

Висновки. Дослідження, аналіз поглядів вчених епохи еллінізму показав, що для глибокого розуміння сучасних поглядів на підприємництво необхідно більш уважне і скрупульозне вивчення великої спадщини вчених Стародавніх Греції та Риму.

Література:

1. Бартенев С.А. Экономические теории и школы (история и современность): курс лекций / С.А. Бартенев – М.: БЕК, 1996. – 352 с.
2. Развитие теории предпринимательства: основные тенденции [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article>. – Заглавие с экрана.

РОЛЬ ПІДПРИЄМНИЦТВА В РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Лисенко А.О., к.е.н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Основою розвитку сучасної ринкової економіки, є підприємницька діяльність суб'єктів господарювання, які визначаються як категорія фізичних і юридичних осіб, які ведуть господарську діяльність.

Розвиток підприємництва має бути однією з основних, якщо не найголовнішою, турботою органів місцевого самоврядування, тому що від рівня розвитку підприємництва залежить наповнюваність місцевого бюджету, а значить, виконання соціальних завдань. Від цього залежить зайнятість населення, відповідно – покращення соціальної обстановки, зниження напруженості. Розвиток конкуренції спричиняє розвиток технологій, а разом з ним загальний розвиток суспільства.

У руслі розвитку економічних основ місцевого управління головною формою впливу на формування розвитку підприємницьких структур з боку органів самої публічної влади в цілому і органів місцевого самоврядування зокрема є створення відповідних умов та доброзичливого ставлення до підприємницької діяльності. Ця форма впливу включає в себе реалізацію такої економічної політики, яка повинна сприяти виникненню нових, становленню і розвитку існуючих суб'єктів господарювання незалежно від ставлення цих суб'єктів до певної сфери діяльності, до тієї чи іншої категорії за чисельністю працюючих, обсягами виробництва, організаційно-правової форми та інших ознак. Тобто в даному випадку мова йде про створення загальної атмосфери доброзичливого ставлення до підприємництва, формуванні такого клімату, при якому підприємці будуть відчувати турботу органів місцевого самоврядування, зацікавленість в їх діяльності, не заважати їм, а по можливості і допомагати. Реалізація цієї форми впливу можлива через створення оптимальних правових, економічних та соціальних умов для підприємницької діяльності [1].

Дефіцит фінансових коштів є найбільш гострою проблемою на всіх стадіях функціонування і розвитку підприємництва. У той же час взяти кредит в комерційних банках підприємцям досить складно не тільки через дорожнечу позикових коштів, а й через відсутність у них достатнього заставного забезпечення або через тривалість кредитного процесу. Особлива обережність банків спостерігається в питаннях надання кредитів суб'єктам малого підприємництва через високий ступінь ризику.